

Elbränderna beräknas enligt försäkringsbolagens statistik kosta ca 500 milj. kronor årligen. De svarar enligt tillgänglig statistik för nästan 20% av de totala brandskadekostnaderna, och ca 15% av antalet bränder. Elsäkerhetsverkets sammanställningar av statistik, baserade på uppgifter från försäkringsbolagen, pekar på att antalet elbränder under senare år uppgår till ca 6000 per år (1994). Det finns dock osäkerheter förknippade med denna statistik, bl.a. därför att försäkringsbolagens definition av elbrand skiljer sig från Elsäkerhetsverkets; "För elbrand krävs att den elektriska apparat eller anordning som utgjort brandstiftare skall ha orsakat skada utanför apparaten eller anordningen". Detta krävs ej enligt försäkringsbolagens definition; "Brand som uppstår genom plötslig och oförutsedd inverkan av producerad elektricitet, t.ex. kortslutning, överslag, ljusbåge eller överspänning är elbrand".

Verket behöver för sitt förebyggande arbete och sin marknads kontroll en säkrare bild av elbrändernas antal och fördelning på produkter och installationer. För att klargöra ovanstående osäkerheter, och för att pröva möjligheterna att bättre utnyttja tillgängliga statistikallor har det s.k. Vällingbyprojektet genomförts.

I projektet har uppgifter om samtliga förmodade elbränder under perioden januari 1995 – mars 1996 samlats in. Datainsamlingen har omfattat hela "Västerort" i Stockholms kommun (som omfattar betydligt mer än Vällingby), samt från maj 1995 också Solna och Sundbybergs kommuner. Rapporter om bränder har hämtats från polisen, brandförsvaret och försäkringsbolagen. Alla händelser som av någon av dessa rapportörer bedömts eller klassats som säker eller tänkbar elbrand har noterats. Varje händelse har sedan studerats och bedömts av experter för att om möjligt avgöra verklig brandsak, och få en säkrare bedömning av om det varit fråga om verklig elbrand eller ej.

Totalt har 180 möjliga elbränder rapporterats. Antalsmassigt dominerar de s.k. torrkokningarna (97 stycken). Dessa finns medtagna i rapporten även om de inte bör betraktas som egentliga elbränder. Installationerna svarar för en fjärdedel av elbränderna. I övrigt är de vanligast förekommande kategorierna ljud och bild (i huvudsak TV-apparater) och vitvaror.

En kärnfråga i projektet har varit att jämföra experternas bedömning av elbrand/ej elbrand, och andra rapportörers bedömning. Det visar sig genomgående att polis, brandförsvaret och framför allt försäkringsbolag klassar fler händelser som elbrand än vad experterna gör. Särskilt intressant är jämförelsen med försäkringsbolagen, eftersom deras statistik ligger till grund för bl.a. Elsäkerhetsverkets sammanställningar. I ca hälften av de jämförbara fallen gör experterna i sin noggrannare analys en **annan bedömning** än försäkringsbolagen. **I samtliga** dessa fall anser de att det **inte** varit elbrand, när försäkringsbolagen klassat som elbrand, vilket till viss del förklaras av de olika definitionerna av elbrand.

TV-bränder har uppmärksammats mycket på senare tid. För många av de TV-bränder som förekommit i projektet har orsaken, trots den noggrannare analysen, inte kunnat fastställas. Men i de fall där orsaken har kunnat bedömas är det påtagligt att experterna klassar många fall som **ej elbrand**, där andra rapportörer anger elbrand. Det handlar då ofta om komponentfel utan brandrisk, som kan ha orsakats av överspänning vid åskväder etc. Komponenter skall enligt standard kunna "brinna upp" utan att elden sprider sig utanför apparaten.

I projektet har ett försök gjorts att skatta det "verkliga" antalet elbränder i hela landet. Nästan hälften av försäkringsstatistikens "elbränder" bortgår då p.g.a. att vi reducerar för komponentfel, felkodningar och skillnader i bedömningar. Å andra sidan saknas vissa elbränder i försäkringsstatistiken (bränder hos hushåll utan försäkring, bränder under självriskan i främst företag, de flesta torrkokningarna). För 1994 pekar denna skattning på 2.400-3.500 egentliga elbränder. Detta kan jämföras med de ca 6.000 som försäkringsstatistiken anger. I kapitel 2.3 och 8 diskuteras förklaringar till den beräknade stora överskattningen i försäkringsstatistiken.

Fortsättningsvis föreslås att Elsäkerhetsverket kompletterar sin årliga statistik med en bedömning av "plus och minus" för antalet elbränder enligt denna modell. Torrkokningarna bör särredovisas eller helt utgå. Parallellt bör försäkringsbolagen, genom ex.vis utbildning och information, förmås att koda elbränder bättre. Efterhand kan Elsäkerhetsverket söka utnyttja brandförsvarets nya, rikstäckande statistik som komplement. Rollen för Elsäkerhetsverkets inspektörers brandutredningar bör vara kvalitativ, inte kvantitativ. Deras arbete bör främst riktas mot angelägna produktgrupper och installationer.